

HOVRÄTTEN FÖR
VÄSTRA SVERIGE
Avdelning 4
Rotel 43

DOM
2020-11-17
Göteborg

Mål nr
B 2279-20

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Halmstads tingsrätts dom den 26 februari 2020 i mål nr B 1672-19, se bilaga A

PARTER (antal tilltalade 1)

Klagande och motpart (Tilltalad)

Don PHILIP Oskar Jansson, 19940316-0634
Järnblästgatan 12, 286 32 Örskelljunga

Offentlig försvarare: Advokaten Erik Kulle
Köpmansgatan 23, 302 42 Halmstad

Ombud: Advokaten Stellan Elmgren
Samma adress som försvararen

Klagande och motpart (Åklagare)

Kammaråklagaren Helena Rosvall
Utvecklingscentrum Göteborg

Motpart (Målsägande)

Sekretess A, se partsbilaga sekretess

Målsägandebiträde: Advokaten Jennie Valtin
Box 363, 301 09 Halmstad

SAKEN

Våldtäkt m.m.

HOVRÄTTENS DOMSLUT

Hovrätten upphäver tingsrättens dom och frikänner Philip Jansson.

Det som tingsrätten har beslutat i fråga om ersättning till försvararen och målsägandebiträdet samt sekretess ska dock fortfarande gälla.

Sekretessbestämmelsen i 35 kap. 12 § offentlighets- och sekretesslagen ska även i fortsättningen vara tillämplig för de uppgifter som har lagts fram vid hovrättens förhandling inom stängda dörrar och som kan röja målsägandens identitet. Detsamma gäller

Dok.Id 581095

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 40 401 20 Göteborg	Packhusplatsen 6	031-701 22 00 E-post: hovratten.vastrasverige@dom.se www.vastrahovratten.domstol.se	-	måndag – fredag 08:00–16:00

uppgifterna i partsbilagan sekretess.

Erik Kulle får ersättning av staten med 70 660 kr, varav 42 120 kr för arbete, 12 208 kr för tidsspillan, 2 200 kr för utlägg och 14 132 kr för mervärdesskatt.

Jennie Valtin får ersättning av staten med 35 745 kr, varav 22 253 kr för arbete, 5 783 kr för tidsspillan, 560 kr för utlägg och 7 149 kr för mervärdesskatt.

Staten ska stå för kostnaden för försvararen och målsägandebiträdet.

YRKANDEN I HOVRÄTTEN

Philip Jansson har yrkat att hovrätten ogillar åtalet och målsägandens skadeståndsyrkande. I andra hand har han yrkat att hovrätten bedömer gärningen som oaktsam våldtäkt av mindre allvarligt slag, och inte dömer honom till ansvar. Om hovrätten dömer honom för våldtäkt, har han yrkat att hovrätten bedömer den som mindre grov. Han har under alla förhållanden begärt strafflindring. Om han skulle dömas för våldtäkt har han godtagit de skadeståndsbelopp som tingsrätten har dömt ut som skäliga. Han har inte godtagit några belopp ifall han döms för oaktsam våldtäkt.

Målsäganden, som biträtt åtalet i hovrätten, har motsatt sig ändring.

Åklagaren har anslutningsvis yrkat att hovrätten skärper fängelsestraffet.

Part har motsatt sig motparts ändringsyrkanden.

Åklagaren har förklarat att hon står fast vid andrahandsyrkandet om att Philip Jansson ska dömas för oaktsam våldtäkt.

UTREDNINGEN I HOVRÄTTEN

Hovrätten har tagit del av väsentligen samma bevisning som tingsrätten och har då spelat upp de förhör som hölls där med målsäganden, Philip Jansson, Colin Cronheim, Amanda Sigfridsson och Max Friman. På Philip Janssons begäran har hovrätten även hållit nytt vittnesförhör med Fredrik Olsson.

Fredrik Olsson har uppgett sammanfattningsvis följande. Philip Jansson ringde eller skrev till honom på morgonen efter händelsen och de träffades strax därefter. Philip Jansson berättade att målsäganden hade sovit hos honom, att de hade legat i sängen och lekt med varandras händer, att hon hade tagit hans hand till sitt bröst och att han därefter hade fört in fingrarna i hennes underliv. Philip Jansson berättade också bland annat att målsäganden hade stönat, att hon varit vaken och att hon plötsligt hade lämnat lägenheten. Han upplevde att Philip Jansson var orolig och undrade varför målsäganden hade lämnat lägenheten så hastigt.

HOVRÄTTENS DOMSKÄL

Som tingsrätten har kommit fram till står det klart att Philip Jansson förde in sina fingrar i målsägandens underliv och att det var en sexuell handling som är jämförlig med samlag. Frågan är om handlingen ska bedömas som våldtäkt, alternativt oaktsam våldtäkt.

I åtalet görs gällande att målsäganden, på grund av att hon sov, inte kunde delta frivilligt i den sexuella handlingen, och att hon inte heller annars deltog frivilligt.

Målsäganden och Philip Jansson har berättat tämligen samstämmigt om vad som hände under kvällen och natten före den sexuella handlingen men de har lämnat olika uppgifter om vad som utspelade sig mellan dem strax före och i samband med den. Målsäganden har berättat att hon vaknade av att Philip Jansson hade sina fingrar i hennes underliv, medan Philip Jansson har uppgett att han uppfattade att målsäganden var vaken innan han förde in fingrarna. Enligt Philip Jansson framgick det genom att de lekte

med varandras händer, att målsäganden förde hans hand till sitt bröst samt att hon lade sig på rygg och stönade när han smekte hennes underliv.

Hovrätten anser att både målsäganden och Philip Jansson har berättat på ett trovärdigt sätt om hur de upplevde situationen och det finns enligt hovrätten ingenting i själva ut-sagorna som indikerar att någon av dem ljuger. Dessutom finns det stöd i utredningen för bägge versionerna.

Att målsäganden upplevde händelsen på det sätt som hon har beskrivit får starkt stöd av vad Colin Cronheim uppgett om hennes reaktioner direkt efteråt, och vad hon då berättade för honom om vad som hade hänt. Även Amanda Sigfridssons uppgifter om vad målsäganden berättade för henne dagen efter händelsen, och hennes sinnesstämning då, ger stöd för målsägandens berättelse.

Philip Janssons uppgift om att målsäganden tog hans hand till sitt bröst får å andra sidan visst stöd av Colin Cronheims uppgift om att målsäganden direkt efter händelsen kan ha berättat för honom att Philip Jansson tog på hennes bröst. Det som Philip Jansson i övrigt berättat om hur målsäganden agerade i samband med händelsen får också visst stöd av Fredrik Olssons och Max Frimans vittnesmål om vad Philip Jansson uppgett till dem i nära anslutning till den.

Det brev som Philip Jansson skrev till målsäganden efter händelsen talar enligt hovrätten inte med någon särskild styrka vare sig för eller mot någon av deras respektive berättelser.

Enligt hovrätten kan däremot målsägandens reaktioner efter händelsen knappast förklaras på något annat sätt än att situationen ur hennes perspektiv tedde sig som hon har berättat om. Det talar starkt för att hon sov när Philip Jansson förde in fingrarna i henne. Men målsäganden har även uppgett att det tog henne en stund att vakna till och förstå vad som hände. Under uppvaknandet kan hon ha känt Philip Janssons hand på sitt bröst. Att hon kan ha kommit ihåg och berättat om en sådan detalj för Colin Cronheim direkt efter händelsen, men sedan fäst sig vid den mer påtagliga känslan av Philip

Janssons fingrar i sitt underliv, framstår som begripligt. Hovrätten bedömer mot den här bakgrunden att det är visat att målsäganden i vart fall inte var helt vaken, när Philip Jansson förde in sina fingrar i henne, utan att hon vaknade fullständigt först i samband med att han gjorde det.

För att Philip Jansson ska hållas straffrättsligt ansvarig krävs att han hade uppsåt till att målsäganden sov eller annars inte deltog frivilligt när han förde in fingrarna i henne, eller att han i vart fall var grovt oaktsam i förhållande till dessa omständigheter.

Det är enligt hovrättens mening fullt tänkbart att målsäganden i sömnen och under uppvaknandet agerade så som Philip Jansson berättat. Något annat är i vart fall inte bevisat. Med tanke på hur situationen därmed tedde sig för Philip Jansson är det inte visat att han insåg att målsäganden sov eller annars inte samtyckte till hans handlande. Inte heller kan det anses utrett att han insåg eller misstänkte att det fanns en risk att hon sov eller annars inte samtyckte. Omständigheterna var inte heller sådana att han borde ha anat att det kunde vara så. Därmed finns inte sådan subjektiv täckning som krävs för att han ska kunna dömas vare sig för våldtäkt eller oaktsam våldtäkt.

Det som nu har sagts innebär att åtalet ska ogillas. Tingsrättens dom ska ändras på det sättet.

Bedömningen i skuldfrågan gör även att skadeståndsyrkandet ska ogillas. Tingsrättens dom ska därför ändras även i den delen.

ÖVERKLAGANDE, se bilaga B

Överklagande senast den 15 december 2020

Domare: Hovrättslagmannen Hjalmar Forsberg, hovrättsrådet Mia Schenck Blomqvist och tf. hovrättsassessorn Emelie Nordh samt nämndemännen Bobby Bohlin och Ann-Britt Svensson (skiljaktig).

SKILJAKTIG MENING, se nästa sida

SKILJAKTIG MENING

Nämndemannen Ann-Britt Svensson är skiljaktig enligt följande yttrande.

Utredningen visar att målsäganden kände Philip Janssons hand på sitt bröst. Det kan hon endast ha gjort om hon var vaken. Allt talar för att momentet med handen på bröstet föregick penetrationen. Slutsatsen är att det är klarlagt att målsäganden var vaken när Philip Jansson förde in fingrarna i henne. I övrigt ansluter jag mig till majoritetens skäl och ogillar således åtalet.

HALMSTADS TINGSRÄTT
Domare 8
Handläggare 10

DOM
2020-02-26
meddelad i
Halmstad

Mål nr: B 1672-19

PARTER (Antal tilltalade: 1)

Tilltalad

Don PHILIP Oskar Jansson, 19940316-0634
Erik Olsons Gata 4 Lgh 1102
302 27 Halmstad

Offentlig försvarare:

Advokat Erik Kulle
Advokaterna Elmgren och Lindgren HB
Köpmansgatan 23
302 42 Halmstad

Offentlig försvarare genom substitution:

Advokat Stellan Elmgren
Advokaterna Elmgren och Lindgren HB
Köpmansgatan 23
302 42 Halmstad

Åklagare

Kammaråklagare Helena Rosvall
Åklagarmyndigheten
Utvecklingscentrum Göteborg
Box 128
401 22 Göteborg

Målsägande

Sekreteress A, se Partsbilaga sekretess
Sekreteress

Målsägandebiträde:

Advokat Jennie Valtin
Amber Advokater Halmstad KB
Box 363
301 09 Halmstad

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 193 301 05 Halmstad	Södra Vägen 5	035-15 25 00 E-post: halmstads.tingsratt@dom.se www.halmstadstingsratt.domstol.se		måndag - fredag 08:00-16:00

DOMSLUT

Brott som den tilltalade döms för

Våldtäkt, 6 kap 1 § 1 st 1 men och 3 men 2 p brottsbalken
2019-01-20

Påföljd m.m.

Fängelse 2 år

Skadestånd

Philip Jansson ska betala skadestånd till Sekretess A med 115 000 kr jämte ränta på beloppet enligt 6 § räntelagen (1975:635) från den 20 januari 2019 till dess betalning sker.

Sekretess

Sekretessen enligt 43 kap. 8 § och 35 kap. 12 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) ska vara fortsatt tillämpliga på förundersökningsprotokollet, aktbilaga 9, samt för de uppgifter som lagts fram vid förhandlingen inom stängda dörrar och som kan röja Sekretess A:s identitet. Detsamma ska gälla Sekretess A:s identitetsuppgifter i partsbilagan till denna dom.

Brottsofferfond

Den tilltalade åläggs att betala en avgift på 800 kr enligt lagen (1994:419) om brottsofferfond.

Ersättning

1. Erik Kulle får, rätt räknat, ersättning av staten med 59 059 kr. Av beloppet avser 44 577 kr arbete, 2 570 kr tidspillan, 100 kr utlägg och 11 812 kr mervärdesskatt.
 2. Jennie Valtin får ersättning av staten för arbete som målsägandebiträde med 42 950 kr. Av beloppet avser 32 432 kr arbete, 1 928 kr tidspillan och 8 590 kr mervärdesskatt.
 3. Staten ska stå för kostnaden för försvararen och målsägandebiträdet.
-

YRKANDEN M.M.

Åklagaren har yrkat ansvar för våldtäkt (5000-K206740-19), 6 kap. 1 § 1 st 1 men och 3 men 2 p brottsbalken, enligt följande gärningsbeskrivning.

Philip Jansson har, med målsäganden som inte deltagit frivilligt, genomfört en sexuell handling som med hänsyn till kränkningens allvar är jämförlig med samlag. Han har därvid fört in sin hand innanför målsägandens trosor och därefter sina fingrar i målsägandens underliv.

Philip Jansson utnyttjade otillbörligt att målsäganden på grund av sömn befann sig i en särskilt utsatt situation.

Philip Jansson begick gärningen med uppsåt.

Det hände den 20 januari 2019 på Erik Olsons gata, Halmstad, Halmstads kommun.

Åklagaren har i andra hand yrkat ansvar för oaktsam våldtäkt, 6 kap. 1a § brottsbalken, enligt följande.

Philip Jansson har i vart fall begått gärningen ovan och varit grovt oaktsam beträffande omständigheten att målsäganden inte deltagit frivilligt.

Sekreteress A, som har biträtt åtalet, har yrkat skadestånd av Philip Jansson med sammanlagt 140 000 kr. Av beloppet avser 125 000 kr kränkning och 15 000 kr sveda och värk. På beloppet yrkas ränta från den 20 januari 2019 enligt 4 och 6 §§ räntelagen till dess full betalning sker.

Philip Jansson har bestritt ansvar för brott. Han har vidgått att han fört in sin hand innanför målsägandens trosor och därefter sina fingrar i målsägandens underliv men gjort gällande att målsäganden har deltagit frivilligt. Han har varken utnyttjat målsägandens särskilt utsatta situation eller varit grovt oaktsam.

Philip Jansson har mot bakgrund mot sin inställning i ansvarsfrågan, bestritt det enskilda anspråket och har inte vitsordat något belopp som skäligt. Sättet att beräkna ränta har vitsordats.

UTREDNINGEN

Åklagaren har som muntlig bevisning åberopat förhör med målsäganden och vittnesförhör med Colin Cronheim, Amanda Sigfridsson och Max Friman samt Philip Janssons egna uppgifter.

BAKGRUND

Målsäganden, Philip Jansson och även vittnena Amanda Sigfridsson och Max Friman är studiekamrater sedan augusti eller september 2018. De har umgåtts mycket, både i skolan och festat tillsammans. Både målsäganden och Philip Jansson har uppgett att de kom varandra nära såsom vänner men att det aldrig förekommit någon fysisk kontakt dem emellan utöver möjligen en kram.

DEN RÄTTSLIGA REGLERINGEN

Den som, med en person som inte deltar frivilligt, genomför ett samlag eller en annan sexuell handling som med hänsyn till kränkningens allvar är jämförlig med samlag, döms för våldtäkt till fängelse i lägst två år och högst sex år. Vid bedömningen av om ett deltagande är frivilligt eller inte ska det särskilt beaktas om frivillighet har kommit till uttryck genom ord eller handling eller på annat sätt. En person kan aldrig anses delta frivilligt om gärningspersonen otillbörligt utnyttjar att personen på grund av sömn, se 6 kap. 1 § brottsbalken.

Den som begår en gärning som avses i 1 § och är grovt oaktsam beträffande omständigheten att den andra personen inte deltar frivilligt, döms för oaktsam

våldtäkt till fängelse i högst fyra år. Om gärningen med hänsyn till omständigheterna är mindre allvarlig, ska det inte dömas till ansvar, se 6 kap. 1 a § brottsbalken.

Frivillighetsrekvisitet

Den aktuella bestämmelsen i 6 kap. 1 § brottsbalken infördes den 1 juli 2018. Såsom anges i bestämmelsen går gränsen mellan en straffbar och en straffri gärning vid om deltagandet har varit frivilligt. Varje person har rätt till sexuellt självbestämmande och rätt att välja om hon eller han vill delta i en sexuell handling. Det finns inget ansvar att säga nej eller på annat sätt uttrycka sin motvilja (se prop. 2017/18:177 s. 31 f.)

Frivillighetsrekvisitet tar sikte på det faktiska handlandet och inte på personens inre inställning. Passivitet kan ge uttryck både för att deltagande är frivilligt men också för att det inte är frivilligt. Vid bedömningen ska särskilt beaktas om frivilligheten kommit till uttryck genom ord eller handling eller på annat sätt. Det innebär att utrymmet för att kunna bedöma ren passivitet som uttryck för ett val att delta i en sexuell handling är begränsat (se rättsfallet NJA 2019 s. 668 och prop. 2017/18:177 s. 31 f.).

Uppsåt eller oaktsamhet

Först om rätten konstaterar att deltagandet inte varit frivilligt aktualiseras frågan om vad gärningspersonen insett eller borde ha insett i frågan om deltagandet varit frivilligt.

Frågan domstolen har att pröva i detta mål är om Philip Jansson hade avhållit sig ifrån den sexuella handlingen om han haft insikt om att målsäganden inte deltog frivilligt, i första hand på grund av hon sov och i andra hand för att målsäganden inte samtyckte till den sexuella handlingen.

För att Philip Jansson ska kunna fällas till ansvar för uppsåtlig våldtäkt krävs att det är ställt utom rimligt tvivel antingen att han förstått att målsäganden sov eller att han var likgiltig inför att hon sov och ändå genomförde den sexuella handlingen. Om det är ställt utom rimligt tvivel antingen att han förstått att målsäganden inte deltog frivilligt eller att han insåg risken för att hon inte deltog frivilligt och han var likgiltig inför det och ändå genomförde den sexuella handlingen, kan Philip Jansson dömas för våldtäkt.

Även när det gäller kravet på uppsåt eller oaktsamhet är det åklagaren som ska bevisa det som läggs gärningspersonen till last. För att fälla till ansvar för uppsåtlig våldtäkt krävs - såvitt nu är i fråga - att det är ställt utom rimligt tvivel antingen att gärningspersonen har förstått att målsäganden inte deltog frivilligt, eller att gärningspersonen insåg risken för att målsäganden inte deltog frivilligt och därtill var likgiltig inför den omständigheten att målsäganden inte deltog frivilligt.

För uppsåt är det alltså inte tillräckligt att gärningspersonen inser risken att den andra inte deltar frivilligt, men handlar ändå. Detta utgör endast medveten oaktsamhet.

För uppsåt fordras härutöver att gärningspersonen är likgiltig inför att - inte bara inför risken att - målsägandens deltagande inte är frivilligt. Det fordras att det kan hållas för visst att förekomsten av den relevanta omständigheten (i detta fall frånvaro av frivillighet) inte utgjorde ett för gärningspersonen relevant skäl att avstå från gärningen. Annorlunda uttryckt: insikt om att målsäganden inte frivilligt deltog skulle inte ha avhållit gärningspersonen från att företa handlingen. Det avgörande för bedömningen är gärningspersonens faktiska inställning vid tidpunkten för gärningen.

För likgiltighetsuppsåt krävs det i allmänhet att risken för en viss effekt, enligt gärningspersonens föreställning, varit avsevärd. Normalt innebär det att den uppfattade risken måste ligga ganska högt på en sannolikhetskala. Dessa

utgångspunkter ska i princip tillämpas även när frågan är om likgiltighet har förelegat med avseende på andra brottsförutsättningar än effekter (se NJA 2016 s. 763). En bedömning av den av gärningspersonen uppfattade sannolikheten tar ofta sin utgångspunkt i en bedömning av den faktiska sannolikheten för att exempelvis en viss effekt ska inträda. I fall som de nu aktuella kan dock bara mycket begränsad ledning hämtas från sådan faktisk sannolikhet.

För att s.k. likgiltighetsuppsåt ska vara för handen krävs det att gärningspersonen uppfattat att det fanns en avsevärd risk och i det här fallet till gärningsomständigheten att målsäganden sov när Philip Jansson förde in fingrarna i hennes underliv, men likväl genomfört handlingen. Prövningen om Philip Jansson agerat med likgiltighet i förhållande till att målsäganden inte deltog frivilligt ska göras med utgångspunkt i det enskilda fallet. Handlingar som har föregått händelsen och vad som har hänt efter den har betydelse liksom vad som framkommit om parternas agerande under själva händelseförloppet. Även omständigheter såsom Philip Janssons ålder, mognad och psykiska hälsa kan vara av betydelse vid prövningen (se t.ex. NJA 2016 s. 763). Det som är relevant vid prövningen är vad Philip Jansson har uppfattat om de relevanta förhållandena och hur han förhållit sig till dem (se rättsfallet NJA 2019 s 668).

Straffansvar kan aktualiseras även då gärningspersonen är grovt oaktsam beträffande omständigheten att målsäganden inte deltar frivilligt. Oaktsamhet kan vara medveten eller omedveten. Medveten oaktsamhet överensstämmer med det första ledet i en bedömning av likgiltighetsuppsåt; det krävs att gärningspersonen misstänkte eller insåg risken för att den andra personen inte deltog frivilligt. Gärningspersonen är likgiltig, men endast inför risken, och handlar i förlitan på att deltagandet - trots att gärningspersonen inser risken för motsatsen - är frivilligt.

Bestämmelsen gällande oaktsam våldtäkt är i första hand avsedd för situationer där gärningspersonen är medvetet oaktsam, dvs. fall där han eller hon misstänker att den andra personen inte deltar frivilligt men ändå genomför den sexuella handlingen. Straffbestämmelsen omfattar även mer påtagligt klandervärda fall där gärningspersonen inte misstänker, men borde misstänka, att målsägande inte valt att delta (se prop. 2017/18:177 s. 84 f). Omedveten oaktsamhet innebär att gärningspersonen inte har förstått, men borde ha förstått att omständigheten förelåg, dvs. att målsäganden inte deltog frivilligt. Gärningspersonen klandras i dessa fall för att inte ha skaffat sig kunskap om hur det förhöll sig, trots att detta borde ha gjorts.

Oaktsamheten kan vara medveten eller omedveten. Prövningen gällande medveten oaktsamhet påminner i viss utsträckning om bedömningen av likgiltighetsuppsåt då det krävs att Philip Jansson misstänkte eller insåg risken för att målsäganden inte deltog frivilligt. Vid medveten oaktsamhet är gärningspersonen likgiltig inför risken, dvs. Philip Jansson insåg risken att målsäganden inte deltog frivilligt men agerade ändå. Omedveten oaktsamhet är om Philip Jansson inte har förstått, men borde ha förstått att målsäganden inte deltog frivilligt. I dessa fall klandras gärningspersonen för att inte ha skaffat sig kunskap om målsäganden deltog frivilligt, trots att han borde ha gjort det (se rättsfallet NJA 2019 s 668).

DOMSKÄL

För en fällande dom i ett mål avseende sexualbrott krävs, liksom i brottmål i övrigt, att domstolen genom den utredning som lagts fram finner det ställt utom rimligt tvivel att den tilltalade har gjort sig skyldig till det som läggs till last. En trovärdig utsaga från målsäganden kan, i förening med vad som i övrigt har framkommit i målet, vara tillräckligt för en fällande dom.

Den aktuella händelsen

Genom målsägandens och Philip Janssons samstämmiga uppgifter är följande utrett. Efter att ha varit på olika förfester träffades de på nattklubben Morfars där de ingick i samma kompisgäng. Efter Morfars gick de vidare till samma efterfest. Där var även en kille som målsäganden sällskapat med under ett par månader men där båda parterna morgonen den 19 januari 2019 beslutat att inte fortsätta dejta.

Målsäganden, Philip Jansson och denna kille lämnade efterfesten samtidigt. Det uppstod viss ordväxling mellan i huvudsak målsäganden och killen. Philip Jansson gick i förväg hem till sin lägenhet. Målsäganden blev upprörd och ledsen av samtalet med killen. Hon hade då först kontakt via snapchat med Colin Cronheim och besökte sedan honom. Colin Cronheim bodde vid den aktuella tidpunkten i samma trappuppgång som Philip Jansson. Under denna tid hade Philip Jansson kontakt med målsäganden via snapchat och frågade när hon skulle komma och fick till svar att hon skulle komma snart. Det var cirka en halvtimme från första kontakten, tills målsäganden kom hem till Philip Jansson. Målsäganden var fortfarande ledsen när hon kom hem till Philip Jansson. Philip Jansson tröstade målsäganden och de satt då på soffan. På Philip Janssons initiativ satte han på ett avsnitt av en TV-serie de pratat om att se. Målsäganden var då trött men övertalades att se ett avsnitt. Både målsäganden och Philip Jansson låg i sängen under täcket, först lutade mot sänggaveln och därefter mer liggande ner i sängen. Målsäganden var klädd i en tröja, kjol, strumpbyxor och trosor. Philip Jansson var klädd i kalsonger och även en T-shirt eller ett linne.

Den fråga tingsrätten har att pröva är vad som därefter hände under den tidiga morgonen mot den 20 januari 2019.

Trovärdighet

Målsäganden har enligt tingsrätten lämnat en lång, sammanhängande, detaljrik och trovärdig berättelse. Hon har berättat om händelsen på ett spontant och utförligt sätt.

När hon fått frågor om olika enskildheter i händelseförloppet, har hon berättat mera ingående och i den mån hon varit osäker på detaljer har hon gett uttryck för det. Hon har med koncentrerad eftertänksamhet övervägt svaren på de frågor som hon har fått. Hon har gett det omedelbara intrycket av att hon återger minnesbilder av något hon verkligen upplevt. Hon har inte gett sken av att vilja svartmåla Philip Jansson eller att skönmåla sitt eget beteende på något vis. Inte heller finns det något som tyder på att hon överdriver det inträffade utan tvärtom verkar hon lägga viss skuld på sig själv.

Målsäganden har berättat följande. Hon övertalades att gå ut trots hon var mycket trött efter att ha varit uppe natten innan för att arbeta med en tentamen. Hon drack alkohol men är osäker på hur mycket; hon brukar dricka mindre än en flaska vin eller fyra burkar cider. Denna kväll drack hon mindre än normalt. Hon drack enbart på förfesten. Hon kände sig inte påverkad av alkohol på morgonen. Hon frågade Philip Jansson om hon fick sova över för hon ville inte gå själv hem på natten. Hon frågade först på Morfars och sedan bekräftades det på efterfesten. Philip Jansson sade att han skulle bädda upp bäddsoffan. Hon har sovit över en gång tidigare hos Philip Jansson tillsammans med en vän. Philip Jansson försökte "tåflirta" med henne med sin ena fot. Hon besvarade det inte men funderade på om hon gett honom fel signaler men tänkte att hon fick ta det nästa dag då Philip Jansson var full. Hon började vrida sig bort från Philip Jansson och han snuddade då hennes smalben. Hon sade ingenting men gjorde heller ingenting tillbaka. Hon var för trött. Philip Jansson sade till henne att hon inte kunde somna för hon måste titta på serien. Hon svarade att hon bara lyssnade. Sedan somnade hon. Hon vaknade vid kl. 06.00 - tiden. TV:n var avstängd då och det lyste i hallen. Hennes mobiltelefon var på laddning och hon var tvungen att förflytta sig i sängen för att nå den. Hon skrev till sin väninna Amanda Sigfridsson och berättade att hon haft en jobbig kväll och att hon sov hos Philip Jansson. Amanda Sigfridsson svarade att målsäganden skulle sova så kunde de prata om det nästa dag. Målsäganden låg på sidan, nästan som i fosterställning. Hennes ben och fötter var ihop. Nästa gång hon vaknade märkte hon

att Philip Jansson kysste henne vid munnen, på kinden och vidare på halsen eller axeln. Hon hann känna flera kyssar. Hon förstod först inte var hon befann sig. Hon kände att Philip Jansson hade sina fingrar i hennes underliv. Philip Jansson rörde fingrarna och hade "en hastighet". Det var mer än fem gånger för det gick ganska snabbt. Philip Jansson hade tagit ned handen vid linningen på hennes kjol och under hennes strumpbyxor. Hon kände ingen smärta. Philip Jansson låg snett över henne. Så snart hon förstod vad som hände tog hon bort Philip Janssons hand. Han gjorde inget motstånd. Hon reste sig ur sängen och tog sin mobiltelefon, jacka, skor och väska samt lämnade lägenheten. Varken hon eller Philip Jansson sade någonting. Hon sprang upp till Colin Cronheim som bodde i samma hus. Hon grät och sade bara att hon inte tänkte gå därifrån. Efter att Colin Cronheim lovat att inte berätta för någon och inte söka upp Philip Jansson, berättade hon vad som hade hänt. Hon berättade även samma dag för Amanda Sigfridsson vad som hänt. Hon gick ur gruppchatten, blockerade Philip Janssons nummer och på sociala medier då hon inte ville höra från honom mer. På eftermiddagen följde Colin Cronheim med henne hem så hon kunde packa för att åka hem till föräldrahemmet. Hon sov hos Amanda Sigfridsson på natten och nästa dag tog hon tåget hem till sina föräldrar. Hon var hemma en vecka. När hon kom tillbaka till Halmstad, hittade hon brevet från Philip Jansson. Första veckan orkade hon inte göra någonting och hon behövde bara sin mamma. Hon var i kontakt med Brottsofferjouren som dock rådde henne att inte polisanmäla. Hennes mamma hjälpte henne så hon fick prata med en psykolog som peppade henne att anmäla. Det dröjde nästan en månad tills hon polisanmälde Philip Jansson. Hon hade ingen kontakt med Philip Jansson under tiden förutom att han skrev till henne när hon var kvar hos Colin Cronheim. Han skrev något i stil med "hur är det?". När hon inte svarade skrev Philip Jansson något i stil med att "jag mår dåligt om jag gjorde något du inte ville". Hon blockerade Philip Janssons nummer och tog bort honom på sociala medier.

Enligt tingsrättens bedömning har även Philip Jansson lämnat en sammanhängande och trovärdig berättelse men den har varit relativt detaljfattig. Han har berättat om

händelsen på ett spontant sätt men samtidigt forcerat när det kommer till de avgörande frågorna. Exempelvis har Philip Jansson, när han inledningsvis fått tillfälle att på egen hand avge sin berättelse, uppgett att den sexuella handlingen skedde i samband med att han lade sig efter att ha stängt av TV:n. Philip Jansson har t.ex. uppgett att det var nedsläckt i rummet men ganska ljust ändå och de kunde se varandras ansiktsuttryck eftersom det var morgon. När Philip Jansson senare har fått kontrollfrågor av både åklagaren, målsägandebyråen och sin offentliga försvarare, har hans svar uppenbarligen anpassats för att bättre överensstämma med den berättelse som målsäganden har lämnat. Enligt tingsrättens bedömning har även Philip Jansson med koncentrerad eftertänksamhet övervägt svaren på de frågor som han har fått men han har gett intryck av att han har mycket svårt att minnas många detaljer från kvällen, t.ex. hur länge han var på förfesten, Morfars och efterfesten samt i vilken ordning saker skedde efter det att målsäganden kommit hem till hans lägenhet. Det kan givetvis delvis förklaras med den tid som förflutit sedan händelsen men det går enligt tingsrättens mening inte att bortse från att bristen på detaljer kan förklaras av den alkohol som Philip Jansson intagit. Philip Jansson har t.ex. i brevet han skrev till målsäganden någon dag efter händelsen skrivit "... att vi var fulla...".

Philip Jansson har berättat följande. Han var på förfest som började mellan klockan 17.00 – 18.00. Han hade troligen med sig fem till sex öl eller cider. De mötte upp målsäganden och Amanda Sigfridsson och gick till Morfars. Där umgicks han mest med Max Friman. Han drack en drink där. Han var absolut inte nykter men minns allt från kvällen. Han vet inte när de lämnade morfars men McDonalds var öppet. Han fick nuggets och en Fanta. På McDonalds frågade målsäganden om hon fick sova hos honom. Han hann inte svara. Han hann reflektera över varför målsäganden ville sova hos honom. Han tyckte om målsäganden och var intresserad av henne som mer än bara kompis hösten 2018. De "klickade" och han kände sig bekväm med henne och öppnade sig för henne. Han drack ingenting på efterfesten. De befann sig där under flera timmar. Han och målsäganden lämnade efterfesten samtidigt. Det är

svårt att avgöra hur länge han var på efterfesten. När målsäganden pratade med sin före detta pojkvän gick Philip Jansson i förväg och bad henne höra av sig när hon var hemma. När Philip Jansson kom hem drack han vätskeersättning för det brukar han göra. Han skrev till målsäganden och frågade om hon kommit hem. Hon svarade nej samt att hon var ledsen och grät. Han skrev att hon kunde komma till honom och prata. Hon svarade okej men det dröjde ganska länge innan hon kom, uppemot en halvtimme. Han funderade på att lägga sig. Han skrev igen och målsäganden svarade att hon skulle komma snart. När målsägande kom storgrät hon och han tröstade henne. De satt först på soffan men flyttade sig sedan till sängen för att se TV-serien. Han påpekade att målsäganden höll på att somna och att hon inte kunde somna utan måste se ett avsnitt. Båda började kura ihop sig mot kuddarna och det fysiska dem emellan började med ”tåflirtande”. Han är inte den som brukar ta initiativ. Det var ömsesidigt. Han kliade målsäganden på ryggen. Han somnade och vaknade av att avsnittet var slut och TV:n lyste. Han vet inte hur länge han sov. Han stängde av TV:n och tog av sig T-shirten för han var svettig. Han lade sig ner och ”skedade” med målsäganden. Målsäganden låg kvar i samma position som när hon somnat. De fortsatte att ”tåflirta”. Han uppfattade att målsäganden ”tåflirtade” tillbaka. De lekte även med varandras händer och i samband med det tog målsäganden hans hand och förde den mot sitt bröst. Det gjorde honom lite förvånad och han visste inte vad hon ville med det. Han sade ingenting och det gjorde inte heller målsägande. Därefter gjorde målsäganden ingenting med sina händer. Han smekte målsägandens bröst så att bröstvårtan styvnade. Han låg bakom målsäganden. När han smekt henne ett tag, började han gå ner med handen mot målsägandens underliv. Målsäganden ändrade då position och lade sig på rygg med lätt särade ben. Han smekte först målsäganden utanpå trosorna och när han märkte att hon blev våt förde han in fingrarna i hennes underliv. Målsäganden stönade och det lät som om hon njöt. De sade ingenting. Han tittade inte på målsägandens ansikte men fick uppfattningen att hon var vaken. När han haft fingrarna där några minuter så reste sig målsäganden och bara gick. Det var han själv som tog ut fingrarna för att invänta vad som skulle hända härnäst. Han trodde

först att målsäganden bara gått på toaletten. Målsäganden gick vid 07.30 - 08.00 - tiden på morgonen. Han försökte ringa och skriva till målsäganden men hon klickade bort honom och svarade inte på meddelanden fastän han kunde se att hon läst dem. Det kändes jättekonstigt. Han ringde först en kompis och försökte även få tag på Max Friman. Det dröjde flera timmar tills Max Friman svarade och de träffades på stan på eftermiddagen.

Tillförlitlighet

I målet saknas något rättsintyg eller annan skriftlig utredning som kan ge stöd till målsägandens uppgifter. Enligt tingsrättens mening talar målsägandens hastiga uppbrott från Philip Janssons bostad – en uppgift som får stöd av Philip Jansson – för att någonting allvarligt hänt. Därtill kommer målsägandens reaktion i övrigt efter händelsen; att hon redan dagen efter reste hem till sin familj och stannade kvar där en vecka, hennes mående i övrigt och framförallt hennes beslut att byta utbildning. Det har även varit tydligt under förhöret med målsäganden under huvudförhandlingen att hon ännu, ett år senare, är påverkad av händelsen. Målsägandens uppgifter får också starkt stöd av de vittnesuppgifter som framförallt Colin Cronheim och Amanda Sigfridsson lämnat under ed om det upprivna, närmast chockartade tillstånd som målsäganden befann sig i den 20 januari 2019 och vad hon berättat för dem.

Colin Cronheim har berättat följande. Han har aldrig sett målsäganden så ledsen; hon var livrädd och mer ynklig och chockad än han tidigare sett henne. Hon sade först bara att hon inte ville lämna hans lägenhet och att hon bara ville fly från Halmstad. Målsägande sade också att han inte fick bli arg på "honom".

Målsäganden berättade till sist att Philip Jansson haft fingrarna i henne medan hon sov och att hon bara sprang därifrån. Målsäganden fick medan hon var hos honom ett meddelande via snapchat från Philip Jansson där det stod att jag är ledsen om jag gjorde någonting som du inte ville. Målsäganden var klädd i ett linne, kjol och strumpbyxor när hon kom. Han minns inte om hon hade en jacka på sig eller inte.

Målsäganden luktade alkohol men han fick inte uppfattningen att hon var särskilt full. Målsäganden kan ha sagt någonting om att Philip Jansson tagit henne på bröstet. Målsäganden åkte hem till sin mamma dagen efter. Målsäganden mådde fortfarande väldigt dåligt när hon kom tillbaka till Halmstad. En dag följde han målsäganden till hennes praktikplats där även Philip Jansson gjorde sin praktik. När målsäganden fick se Philip Jansson blev hon jätteledsen och grät. Målsäganden ville först inte berätta för honom vad som hänt; han fick nästan tvinga henne. Hon sade att hon skämdes. Han hade mycket kontakt med målsäganden dagarna efter att det hänt men sedan har de i princip inte haft någon kontakt. Målsäganden har dock sagt till honom att det varit ett hemskt år och att händelsen påverkat henne mycket.

Amanda Sigfridsson har berättat följande. Målsägande var väldigt trött den aktuella kvällen och först funderade hon på att inte komma på förfesten. Alla var fulla men ingen var redlös. Målsäganden drack endast på förfesten hos Amanda Sigfridsson. Nästa dag märkte Amanda Sigfridsson att målsäganden gått ur den shapchat grupp som hon, målsäganden, Philip Jansson och Max Friman hade. Hon lade till målsäganden igen. Philip Jansson skrev något i stil med att målsäganden är arg på mig från igår. Hon ringde då upp målsäganden som var hos Colin Cronheim. Målsäganden sade att Philip Jansson ”pulat” henne i sömnen. Målsäganden berättade att hon varit jättetrött och att hon hade sagt det till Philip Jansson. De hade tittat på något avsnitt på TV:n. Målsäganden hade satt sin mobil på laddning och sedan lagt sig på sidan. Målsäganden hade vaknat till och det hade då varit släckt i rummet. Målsäganden hade sedan somnat om och vaknat av att Philip Jansson kysst henne i ansiktet och hade fingrarna i henne. Hon hade sprungit därifrån i panik upp till Colin Cronheim. Målsäganden var jätteledsen när hon kom till henne senare under dagen och grät hela kvällen. Målsäganden sov hos henne den natten och tog tåget tidigt nästa dag. Målsäganden var borta en vecka och missade kursintroduktionen. Målsäganden bytte också grupp för hon kunde inte vara i samma klassrum som Philip Jansson. Målsäganden har varit väldigt ledsen och

nedstämd efteråt. Målsäganden bytte utbildning och skälet var inte att hon inte ville arbeta med det hon tidigare studerat till.

Då målsägandens berättelse både är trovärdigt och vinner gott stöd av den övriga utredningen ska hennes uppgifter läggas till grund för den fortsatta bedömningen.

Ska gärningen rubriceras som våldtäkt?

Tingsrätten har konstaterat att Philip Jansson har fört in sina fingrar i målsägandens underliv. Det är en sådan sexuell handling som omfattas av bestämmelsen om våldtäkt (jämför rättsfallet NJA 2008 s. 482).

Har målsäganden deltagit frivilligt?

Det är som alltid i brottmål åklagaren som har bevisbördan för att bevisa att deltagandet inte har varit frivilligt.

Målsägandens berättelse framstår som självupplevd. Det har enligt tingsrätten inte framkommit några skäl till varför hon skulle lämna oriktiga uppgifter om vad som hänt. Både målsäganden, Philip Jansson och vittnena tar talat om att målsäganden och Philip Jansson innan den aktuella händelsen hade en nära och förtroendefull vänskapsrelation vilket talar emot att hon utan grund skulle beskylla Philip Jansson för en allvarlig gärning. Hennes uppgifter får också starkt stöd av vittnena Colin Cronheim och Amanda Sigfridsson samt den omständigheten att polisanmälan gjordes först cirka en månad efter den 20 januari 2019.

Philip Jansson har lämnat relativt detaljfattiga svar på de avgörande frågor som ställts till honom och han har lämnat olika eller svävande svar på i vilken ordning saker och ting skedde. Det har dock inte framkommit något om att han försökt lämna oriktiga uppgifter och han har i stor utsträckning bekräftat målsägandens uppgifter.

Philip Jansson har bekräftat att han druckit alkohol den aktuella kvällen men uppgett att han inte var full och att han inte har minnesluckor. Detta motsägs dock av vittnet Max Friman – vars minnesbilder vid huvudförhandlingen dock varit mycket knappa – som bekräftat att Philip Jansson när han dagen efter berättade om händelsen för Max Friman var relativt detaljfattig men att Philip Jansson då – precis som när han utan kontrollfrågor spontant fick berätta om händelsen – beskrev det som ett händelseförlopp och som skedde i anslutning till att avsnittet av TV-serien var slut. Detta motsägs dock av målsäganden vars uppgifter får stöd av framförallt vittnet Colin Cronheim som uppgett att målsäganden kom hem till honom cirka klockan 07.00 – 08.00. Denna uppgift stämmer också med vad Philip Jansson uppgett om att det hade börjat ljusna utomhus.

Tingsrätten anser vidare att den begränsade fysiska kontakt såsom ”tåflirtande” och viss fysisk kontakt med någon smekning från Philip Janssons sida utanpå kläderna på målsägandens arm, som skedde när målsäganden och Philip Jansson såg på TV, inte kan ses som ett uttryck för frivilligt deltagande. Därtill ska beaktas att detta skedde i vart fall någon timme tidigare än den sexuella handlingen som tingsrätten har att pröva.

Philip Jansson har därtill uppgett att han var medveten om att målsäganden var mycket trött och att han till och med sade åt henne att inte somna medan de tittade på TV-serien. Philip Jansson har därtill på kontrollfrågor uppgett att han själv sovit, även om han varit osäker på hur länge

Tingsrätten finner sammanfattningsvis att de uppgifter som Philip Jansson lämnat inte påverkar den värdering som gjorts av målsäganden och den övriga bevisningen i form av vittnesförhör. Vid en sammantagen bedömning finner tingsrätten därför att det är ställt utom rimligt tvivel att målsäganden inte deltagit frivilligt på grund av att hon sov.

Har Philip Jansson haft uppsåt till att målsäganden inte deltog frivilligt?

Philip Jansson har uppgett att han trodde att målsägande deltog frivilligt och att hon var vaken. Detta motsägs av vad målsäganden uppgett om det faktiska händelseförloppet, uppgiften att målsäganden var påklädd och hennes reaktion i direkt anslutning till att Philip Jansson haft sina fingrar i målsägandens underliv.

Philip Jansson har berättat att de inte sade någonting till varandra, att målsäganden i princip var helt passiv under den sexuella handlingen men att hon kort dessförinnan rullat över från att ligga på sidan vänd från honom till ryggläge, att hon särade lite på benen och att hon stönade. Han har även uppgett att han inte tittade på målsägandens ansikte eller försäkrade sig muntligen om att hon var vaken och ville delta i den sexuella handlingen men att han trodde att målsäganden var vaken eftersom hon rullade över på rygg och stönade. Enligt tingsrättens mening ger inte Philip Janssons uppgifter stöd för annat än att han agerade i osäkerhet om hur situationen skulle förstås.

Philip Jansson har berättat att det var han som frivilligt tog ut fingrarna ur målsägandens underliv efter att ha haft dem där några minuter och att målsägande då bara reste sig och gick. Målsäganden har å andra sidan berättat att det var hon som tog ut Philip Janssons fingrar men att han inte gjorde motstånd när hon gjorde det. Tingsrätten anser att målsägandens uppgifter i denna del får ett sådant stöd av vad framförallt vittnet Colin Cronheim berättat om målsägandens reaktion och vad hon berättat för honom – vilket skedde i direkt anslutning till själva händelsen – samt det meddelande som Philip Jansson skickade till målsägande samma morgon eller förmiddag att det inte finns kvarstående tvivel till att Philip Jansson var likgiltig för att målsäganden inte deltog frivilligt på grund av sömn. Det är således ställt utom rimligt tvivel att Philip Jansson uppfattat att risken var avsevärd för att målsäganden sov när han förde in sina fingrar i hennes underliv. Kravet på uppsåt är därmed uppfyllt. Omständigheterna är inte sådana att gärningen är mindre allvarlig. Philip Jansson ska därför fällas till ansvar för våldtäkt.

PÅFÖLJD

Philip Jansson förekommer inte sedan tidigare i belastningsregistret. Av yttrande från Kriminalvården framgår att Philip Jansson lever ett ordnat socialt liv med systemsättning, inkomst och ett socialt etablerat kontaktnät och att det är en låg risk för återfall i brott.

Påföljden för våldtäkt är fängelse i lägst två år och högst sex år. Straffvärdet för den våldtäkt som Philip Jansson gjort sig skyldig till uppgår enligt tingsrättens bedömning till två år. Mot bakgrund av straffvärdet och att det är fråga om ett allvarligt sexualbrott kan ingen annan påföljd än fängelse komma i fråga.

Påföljden för Philip Jansson ska därför dömas till fängelse två år.

SKADESTÅND

Den våldtäkt som Philip Jansson nu döms för innebär en allvarlig kränkning av målsägandens personliga integritet.

Rätten till kränkingsersättning enligt 2 kap. 3 § skadeståndslagen är avsedd att ge kompensation för känslor som den kränkande handlingen har framkallat hos den skadelidande, såsom rädsla, förnedring, skam eller liknande och som inte tar sig sådana medicinska uttryck att det föreligger en personskada (se rättsfallet NJA 2017 s. 938). Kränkingsersättningen ska bestämmas efter vad som är skäligt med hänsyn till handlingens art och varaktighet, se 5 kap. 6 § första stycket skadeståndslagen. Utgångspunkten ska vara en skönsässig bedömning, baserad på förhärskande etiska och sociala värderingar. Vid våldtäkt bestäms ofta ersättningsnivån med ledning av de schabloner som tillämpas av Brottsoffermyndigheten. För våldtäkt är

schablonersättningen för närvarande 100 000 kr. Högre ersättning kan komma i fråga om det finns försvärande omständigheter.

I detta fall har det varit fråga om ett kort förlopp och det har inte funnits några särskilt kränkande inslag. Tingsrätten anser därför att kränkingsersättning ska utgå med 100 000 kr.

Den som uppsåtligen eller av vårdslöshet vållar personskada ska ersätta skadan, se 2 kap. 1 § skadeståndslagen. Ersättningen för sveda och värk bestäms vanligen schablonmässigt med ledning av de hjälptabeller som har utformats av Trafikskadenämnden och som justeras regelbundet. Den schabloniserade ersättningen för sveda och värk vid våldtäktsbrott uppgår för närvarande till 15 000 kr. Tingsrätten anser inte att det finns skäl att göra någon annan bedömning utan yrkat belopp för sveda och värk framstår som skäligt och ska utgå.

ÖVRIGA FRÅGOR

Brottsofferfond

Philip Jansson döms nu för brott som det i straffskalan ingår fängelse. Han ska därför betala en avgift till brottsofferfonden.

Sekretess

Det måste antas att målsäganden eller närstående till henne lider skada eller men om uppgifter om målsägandens identitet och personliga förhållanden röjs.

Sekretessbestämmelsen i 35 kap. 12 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) ska därför fortsätta vara tillämplig på uppgifter som har lagts fram vid förhandling inom stängda dörrar och som kan röja Sekretess A:s identitet.

HALMSTADS TINGSRÄTT
Domare 8
Handläggare 10

DOM
2020-02-26

B 1672-19

Ersättning

Jennie Valtins och Erik Kulles begärda ersättningar är skäligen. Med hänsyn till Philip Janssons personliga och ekonomiska situation ska staten betala kostnaden för försvararen och målsägandebiträdet.

ÖVERKLAGANDE, se bilaga (TR-01)

Överklagande ges in till tingsrätten senast den 18 mars 2020 och ska vara ställt till Hovrätten för Västra Sverige.

På tingsrättens vägnar

Sonja Pettersson Wallin

I avgörandet har deltagit rådmannen Sonja Pettersson Wallin samt nämndemännen Kurt Wirström, Eva Magnusson Westin och Leif Andersson. Domen är enhällig.

Hur man överklagar

Dom i brottmål, tingsrätt

TR-01

Vill du att domen ska ändras i någon del kan du överklaga. Här får du veta hur det går till.

Överklaga skriftligt inom 3 veckor

Ditt överklagande ska ha kommit in till domstolen inom 3 veckor från domens datum. Sista datum för överklagande finns på sista sidan i domen.

Överklaga efter att motparten överklagat

Om ena parten har överklagat i rätt tid, har den andra parten också rätt att överklaga även om tiden har gått ut. Det kallas att anslutningsöverklaga.

En part kan anslutningsöverklaga inom en extra vecka från det att överklagandetiden har gått ut. Ett anslutningsöverklagande måste alltså komma in inom 4 veckor från domens datum.

Ett anslutningsöverklagande upphör att gälla om det första överklagandet dras tillbaka eller av något annat skäl inte går vidare.

Så här gör du

1. Skriv tingsrättens namn och målnummer.
2. Förklara varför du tycker att domen ska ändras. Tala om vilken ändring du vill ha och varför du tycker att hovrätten ska ta upp ditt överklagande (läs mer om prövningstillstånd längre ner).
3. Tala om vilka bevis du vill hänvisa till. Förklara vad du vill visa med varje bevis.

Skicka med skriftliga bevis som inte redan finns i målet.

Vill du ha nya förhör med någon som redan förhörts eller en ny syn (till exempel besök på en plats), ska du berätta det och förklara varför.

Tala också om ifall du vill att målsäganden ska komma personligen vid en huvudförhandling.

4. Lämna namn och personnummer eller organisationsnummer.
Lämna aktuella och fullständiga uppgifter om var domstolen kan nå dig: postadresser, e-postadresser och telefonnummer.
Om du har ett ombud, lämna också ombudets kontaktuppgifter.
5. Skriv under överklagandet själv eller låt ditt ombud göra det.
6. Skicka eller lämna in överklagandet till tingsrätten. Du hittar adressen i domen.

Vad händer sedan?

Tingsrätten kontrollerar att överklagandet kommit in i rätt tid. Har det kommit in för sent avvisar domstolen överklagandet. Det innebär att domen gäller.

Om överklagandet kommit in i tid, skickar tingsrätten överklagandet och alla handlingar i målet vidare till hovrätten.

Har du tidigare fått brev genom förenklad delgivning, kan även hovrätten skicka brev på detta sätt.

Prövningstillstånd i hovrätten

När överklagandet kommer in till hovrätten tar domstolen först ställning till om målet ska tas upp till prövning.

Om du *inte* får prövningstillstånd gäller den överklagade domen. Därför är det viktigt att i överklagandet ta med allt du vill föra fram.

När krävs det prövningstillstånd?

Brottmålsdelen

I brottmålsdelen behövs prövningstillstånd i två olika fall:

- Den åtalade har dömts enbart till böter.
- Den åtalade har frikänts från ett brott som inte har mer än 6 månaders fängelse i straffskalan.

Skadeståndsdelen

Det krävs prövningstillstånd för att hovrätten ska pröva en begäran om skadestånd.

Undantag kan gälla när en dom överklagas i brottmålsdelen, och det är kopplat en begäran om skadestånd till brottet. Då krävs inte prövningstillstånd för skadeståndsdelen om

- det inte krävs prövningstillstånd i brottmålsdelen eller om
- hovrätten meddelar prövningstillstånd i brottmålsdelen.

Beslut i övriga frågor

I de mål där det krävs prövningstillstånd i brottmålsdelen (se ovan), krävs det också prövningstillstånd för sådana beslut som bara får överklagas i samband med att domen överklagas. Beslut som kan överklagas särskilt kräver inte prövningstillstånd.

När får man prövningstillstånd?

Hovrätten ger prövningstillstånd i fyra olika fall.

- Domstolen bedömer att det finns anledning att tvivla på att tingsrätten dömt rätt.
- Domstolen anser att det inte går att bedöma om tingsrätten har dömt rätt utan att ta upp målet.
- Domstolen behöver ta upp målet för att ge andra domstolar vägledning i rättstillämpningen.
- Domstolen bedömer att det finns synnerliga skäl att ta upp målet av någon annan anledning.

Vill du veta mer?

Ta kontakt med tingsrätten om du har frågor. Adress och telefonnummer finns på första sidan i domen.

Mer information finns på www.domstol.se.

Hur man överklagar hovrättens avgörande

Den som vill överklaga hovrättens avgörande ska göra det genom att skriva till Högsta domstolen. Överklagandet ska dock skickas eller lämnas till hovrätten.

Senaste tid för att överklaga

Överklagandet ska ha kommit in till hovrätten senast den dag som anges i slutet av hovrättens avgörande.

Beslut om häktning, restriktioner enligt 24 kap. 5 a § rättegångsbalken eller reseförbud får överklagas utan tidsbegränsning.

Om överklagandet har kommit in i rätt tid, skickar hovrätten överklagandet och alla handlingar i målet vidare till Högsta domstolen.

Prövningstillstånd i Högsta domstolen

Det krävs prövningstillstånd för att Högsta domstolen ska pröva ett överklagande. Högsta domstolen får meddela prövningstillstånd endast om

1. det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av Högsta domstolen eller om
2. det finns synnerliga skäl till sådan prövning, så som att det finns grund för resning, att domvilla förekommit eller att målets utgång i hovrätten uppenbarligen beror på grovt förbiseende eller grovt misstag.

Överklagandets innehåll

Överklagandet ska innehålla uppgifter om

1. klagandens namn, adress och telefonnummer,
2. det avgörande som överklagas (hovrättens namn och avdelning samt dag för avgörandet och målnummer),
3. den ändring i avgörandet som klaganden begär,
4. de skäl som klaganden vill ange för att avgörandet ska ändras,
5. de skäl som klaganden vill ange för att prövningstillstånd ska meddelas, samt
6. de bevis som klaganden åberopar och vad som ska bevisas med varje bevis.

Förenklad delgivning

Om målet överklagas kan Högsta domstolen använda förenklad delgivning vid utskick av handlingar i målet, under förutsättning att mottagaren där eller i någon tidigare instans har fått information om sådan delgivning.

Mer information

För information om rättegången i Högsta domstolen, se www.hogstodomstolen.se